

ชื่อรายงานวิจัย : แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์(e-Learning)
สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
ผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สังคม ภูมิพันธุ์และคณะ
ปีที่ทำการวิจัย : 2549

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์(e-Learning) สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์(1)เพื่อศึกษาสถานภาพการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ในระดับมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ (2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงระบบในการจัดการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ในสถาบันอุดมศึกษา (3)เพื่อศึกษาภาวะเปรียบเทียบและแนวทางการรับรองวิทยฐานะการจัดการศึกษาทางไกลทางอิเล็กทรอนิกส์ และ(4)เพื่อเสนอแนวทาง มาตรการและการประกันคุณภาพในการเปิดสอนทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อกำหนดเป็นกฎระเบียบสำหรับการประกาศใช้ในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) จำนวน 48 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีสรุปจากเอกสารและสรุปความเชิงวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า

1. สภาพของการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์(e-Learning) สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยยังมีค่อนข้างน้อยและใช้เป็นที่เสริม ในบางสถาบันก็ยังไม่ได้มีการใช้ อย่างจริงจัง และเหตุผลที่สถาบันอุดมศึกษาจัดการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) เพราะเชื่อว่า ประหยัดทรัพยากรในระยะยาว มีองค์ความรู้ สามารถเรียนรู้มากขึ้น และเป็นนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษา สามารถสร้างโอกาสและความเท่าเทียมด้านการศึกษา สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ลดปัญหาเรื่องระยะทาง เวลา และสถานที่ได้ และองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) ประกอบด้วย

ด้านเนื้อหา เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน

สำหรับสภาพการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ในระดับมหาวิทยาลัย (e-Learning) ของต่างประเทศในปัจจุบัน มีความพร้อมมาก ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านบุคลากร ด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีกฎระเบียบ การประกันคุณภาพทางการศึกษาโดยเฉพาะและมีแนวทางการรับรองวิทยฐานะที่ชัดเจน อาทิ มหาวิทยาลัยโทรสารสนเทศมิชิแกน (Michigan Virtual University : MVU) และ The Open University (OU) สำหรับในแถบเอเชีย นั้น ประเทศสิงคโปร์ มีการพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาเกือบ 20 ปี ทำให้มีความพร้อมกว่าชาติอื่นๆ คือ โครงการสิงคโปร์วัน (Singapore One) ให้เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มุ่งเน้นงานด้านเนื้อหาสาระทางมัลติมีเดีย และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้กับมัลติมีเดีย (Interactivity) ที่ครอบคลุมการให้บริการหลาย ๆ ด้านทั้งการบริหารรัฐกิจ การศึกษา ธุรกิจ และอุตสาหกรรม สำหรับแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา นั้น ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนว่า ทั้งครูและนักเรียนต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์ประกอบเชิงระบบในการจัดการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีคอมพิวเตอร์เพื่อให้บริการในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่มีความเป็นมาตรฐานสากล และเป็นที่ยอมรับ ด้านระบบการผลิตชุดการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ ต้องได้มาตรฐาน และด้านระบบการจัดการเรียน ต้องได้มาตรฐานและปรับปรุงตลอดเวลา

4. กฎระเบียบและแนวทางการรับรองวิทยฐานะการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ปัจจุบันยังคลุมเครือไม่ชัดเจน ควรจัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือหน่วยงานเอกชน ขึ้นมาดูแลการรับรองวิทยฐานะ มีข้อเสนอแนะว่า ควรใช้ระบบอเมริกันมาพัฒนาใช้ในการรับรองวิทยฐานะและการประกันคุณภาพการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)

5. ทิศทางในอนาคตของการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย มีแนวโน้ม 2 ลักษณะ คือ เรียนอยู่บ้านเพื่อรับปริญญา และเรียนที่สถาบันการศึกษาของตนเองหรืออยู่วิทยาเขต ทั้งเรียนในห้องและผ่านเครือข่าย กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก บทบาทของผู้สอน จะเปลี่ยนไป จะเน้นการทำกิจกรรมร่วมกับผู้เรียนมากขึ้น ปัญหาที่ต้องรีบแก้ไข คือ เรื่องลิขสิทธิ์ของผู้พัฒนา e-Learning ทุกสถาบันต้องเตรียมการด้านเทคโนโลยี ผู้พัฒนา e-Learning และ โครงสร้างพื้นฐาน รัฐควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

This study of guidelines for developing e-Learning for higher educational institutions in Thailand aimed: (1) to examine conditions of e-Learning at the university level both in the country and in foreign countries, (2) to analyze systematic elements in organizing e-Learning at higher educational institutions. (3) to investigate rules and regulations and guidelines for the accreditation of distance e-Learning provision, and (4) to present guidelines, measures, and quality assurance of offering e-Learning in order to determine them as regulations for the promulgation at higher education institutions. The sample used in this study consisted of 48 qualified persons in information technology and communication and with experience in organizing e-Learning. Data were gathered from Thai and foreign documents, interviews, and a questionnaire. The data were then analyzed using the method of making conclusion from the documents and analytical summary from responses to these interviews and responses to the questionnaire.

The results of the study were as follows:

1. For the conditions of e-Learning for higher education institutions in Thailand, there has been a rather small number and e-Learning, has been used as supplementary media. At some institutions it has not been earnestly used. Many reasons why these higher education institutions provided e-Learning were: they believed that it could save resources in a long term; there were no body of knowledge; learners could

learn more: and e-Learning is a new educational innovation which could build educational opportunities and equality, could respond to individual differences, and could decrease problems of distance, time, and place. Important elements of e-Learning comprised content which was the most important thing; and the next from most were personnel, learning-teaching organization, and learning-teaching management.

2. For current e-Learning conditions at the university level in foreign countries, they have high readiness in terms of infrastructure, personnel, and hardware and software. There are particular responsible agencies, rules and regulations, educational quality assurance; and there are clear guidelines for accreditation such as Michigan Virtual University (MVU) and The Open University (OU) in the United States. In Asian countries Singapore has been Developing its information technology industry for almost 20 years, causing Singapore to have more readiness than other countries : The Singapore One Project, to become computer Network focusing on multimedia contents and to have interactivity between users and multimedia which covers such various aspects of service provision as state affairs administration. Education, business, and industry. For the master Plan II for IT Education (2003-2007) of Singapore, its purposes have been determined clearly that teachers and students must be able to utilize information technology effectively in similar to Nanyang Technical University (NTU) in Singapore

3. The systematic Elements in e-Learning organization for higher education institutions in Thailand consisted of 3 aspects: infrastructure with adequate computers for service at educational institutions. Utilization of programmed computer with word wide standards, and being accepted; system of producing e-Learning packages having to meet the standards; and system of learning organization having to meet the standards and being improved all the time.

4. The rules and regulations and guidelines for the accreditation of the e-Learning of higher educational institutions in Thailand at present are still unclear. There should be a state organization or an agency, for example: office of the Higher Education Commission or a private agency, to mentor the accreditation. A recommendation is that an American system should be used to adapt in accreditation and e-Learning quality assurance.

5. For the Future direction of e-Learning at higher education institutions in Thailand at present, there are 2 trends: learning at home to receive a university degree and learning at their own institutions or on campuses, both learning in the classroom and learning via network. Most of the focus group will consist of master's degree program and doctoral degree program students. Instructors' roles will be changed. Their roles will emphasize more performing activities together with learners. The problem that needs solving urgently is the copyright of the e-Learning developer(s). All the institutions must prepare technology, e-Learning developer(s), and infrastructure. The state should determine clear policy and should have an agency responsible for this matter in particular.